

L. R. FREDERICKS

FARUNDELL

GABO

1924, tavasz

1

Paul lenézett a kerekek, fogantyúk, kötelek és láncok kuszaságára. Olyan volt, mintha egy hatalmas órát vetett volna szét a robbanás, és csak egy pillanat telt volna el azóta, hogy elült a mozgás. Lábánál köd gomolygott, fokozatosan élénkülő fény világított a kerekek közül. Mennydörgés és trombita harsant. Állat arcú démonok csapata tűnt fel, hosszú árnyékuk előrevetült, ahogy ellepték a szerkezetet; köteleket húztak, fogantyúkat emeltek, a kerekek engedtek, moccantak. Aztán minden megállt.

– Ó, a fenébe!

Kihuny a fény, dühös férfi vonult be a színpadra.

A színház kulisszái közt Paul levette a csöpögő kalapját, és várta, hogy a szeme hozzászokjon a fényviszonyokhoz. A zsöllye közepén látta meg Valt; úgy terült el, karját kinyújtva több ülésen, mint egy elegáns, hatalmas pók.

– Helló, Val!

Val megfordult, keresztbe tett lábát kiegyenesítette, és felugrott.

– Paul! Hát eljöttél! Börig áztál. Hogy a csudába lettél ilyen vizes? Átúszta a Csatornát?

– Angliában vagyunk. Esik az eső. Ki hinné?

– Gyere, ülj le! Hol van Madagascar?

– Nálad hagytam, halat dugtam az orra elé. A szakácsod elkényezteti – mondta Paul, és lehuppant egy ülésre. – Jól nézel ki, Val. Jól áll neked a siker.

– Te viszont úgy nézel ki, mint akit nagyon elbűvölt valami. De nagyon jó, hogy eljöttél. Sosem hittem volna, hogy képes leszel elszakadni Párizstól... azaz Justine-tól... vagy Claudette... esetleg Simone?

– A legutóbbi Marie volt. Elszakítottam magamat. Teljesen.

– Teljesen?

– Feladtam, Val. A nyelv iránti szerelmemnek vége. Beleuntam, vagy ő unt belém, mindegy. Az eredmény teljesen ugyanaz. Minél jobban figyelem a szavakat, annál üresebbnek tűnnek.

– A kis nyavalyások! Tudom, mit érzel. És most? Visszamész Bostonba?

– Bostonba? Legfeljebb koporsóban. Inkább meghalok, mintsem apám nyomoréknak lásson. Találok itt valami munkát, valami teljesen egyszerű munkát.

– Na és a művészet, szíved királynője? És udvarhölgyei, az igazság, szépség, szenvedély? Cserbenhagytad őket?

– Ugyan! Előbb ők hagytak cserben engem. Ha akarnak, megtalálnak újra. Az egyik unokatestvérem egy biztosítótársaságnál dolgozik a Fetter Lane-en, talán ad nekem valami munkát, vagy beajánl valakinek. Ó, ne nézz olyan döbbenet!

– Fetter Lane? Az nagyon dickensien hangzik. Kemény gallért kell viselned és tollal szántani a papírt?

– Kétségtelenül. Beszélhetnénk valami másról? Mesélj a darabról! Sokat változtattál rajta? Ki az a dühös ember odalent, és mik azok a kerekék?

– A dühös ember Desmond Fanshawe, nagyra becsült direktorunk, a kerekék az ő ötlete volt, haszontalan holmikát vonultat fel, amik csak tönkremehetnek. Persze egy kicsit letompítottam a dolgokat, hogy megfeleljünk az ósdi trágárságtilalmi-törvénynek, de a mi kedves *Nino*, az *Arany Pederaszt*a karakterünk így is sokak érzékenységét sértheti. – A csikkről cigarettára gyújtott. – Maggie Damory játssza a nőt: ő a mi nagy sztárunk. A családja és az én családom régi rokonságban áll. Ez megmagyarázza, miért vállalta el. A próbának már egy órája el kellett volna kezdődnie, de a technika ördögének purgatóriumában vagyunk. Jövő héten bemutató, és azok az átkozott démonok képtelenek megmozdítani a kerekéket. Gyere! Megmutatom a csodáinkat!

A kerekék között színpadmunkások dolgoztak, a felvonócsigák összeakadtak. A terv szerint kapukat kellett volna forgatniuk, magyarázta Val, amiken Ninónak kellett volna áthaladni. A zárójeletben a süllyesztő ajtón át emelkedik ki az istennő a habokból.

– Ez nagyon... hm... komplikáltnak tűnik – jegyezte meg Paul.

– Az is... az is. A komplikáltság művészete igazi mesterének kezében vagyunk. Ez a drága Desmond saját deus ex. Isten segítsen minket! Ezt nézd meg! Ez a kedvencem.

Hosszú fémlap volt a kulisszák mögött. Val megütötte, a színházat mennydörgés hangja rázta meg.

– Ha az ember jól megtaszajtja, mindenható, falrengető dübörgés van, de azt mondták, csak óvatosan, és ehhez tartottam magamat.

– Val nagyon szereti a mennydörgés-lemezt – csatlakozott hozzájuk egy nagyon szép, sötét hajú lány.

– Ó, Sara! – szólt Val. – Bemutatom a barátomat, Paul Ashert. Paul, a kisasszony Sara Paragon, az elsőhegedűs. Ő pedig Arlen Winter, a lelkeket az alvilágba vezető kalauz. – Magas néger férfi közeledett hozzájuk. – Arlen honfitársad, zseniális trombitás.

A zenekari árokból ironikus dobpergés hallatszott, ahogy a démonok visszaálltak a helyükre, és megfogták a köteleket. Fogaskerekék illeszkedtek egymásba, kicsik a nagyokba; éljenzés tört ki, a démonok húztak, vontak, a kerekék fordulatba jöttek.

– Hurrá! – szólt Val. – Most már talán kezdhetünk.

Paul a szobájában van a rue Rosinard-on. Esik az eső; szürke fény szüremlik be a függőnytelen ablakokon; a sikátor falára látni. Sara Paragon felemeli a hegedűt.

– Ezt hallgasd meg!

Azzal néhány taktust játszik, aztán belép egy ajtón, aminek létezéséről Paul nem tudott. Követi, de a lány már eltűnt. A szoba fehér, kopár, az ablakok az égre nyílnak. Ő persze, gondolja Paul, emlékszem erre a szobára. A padlón papírfecnik, mindegyiken egy szó. Olvasni próbálja őket, de elmosódnak, elhalványodnak, megváltoznak. Ajtó nyílik egy másik, üres, csupa fény szobába; odaát

az előszoba van, ajtók nyílnak minden irányba. Léptei visszahangoznak a padlón, a hegedű hangja vibrál a levegőben.

Halk esőkoppanásra ébredt; megfordult, kinyújtózkodott; egy pillanatig képtelen volt felidézni, hol van. Ház, üres szobákkal, hegedűhang, elillanó szavak. Az álom elhalványult, Paul kinyitotta a szemét: Val háza, London.

Köntöst vett magára, csengetett, cigarettára gyújtott, és sorra vette, mit kell tennie az előtte álló napon. Könnyedre vette a dolgot Vallel, mert Val képtelen a dolgokat komolyan venni. Ami azt illeti azonban, a gondolat, hogy a Fetter Lane-en vagy valami hasonló helyen dolgozzon, nem töltötte el örömteli várakozással. Béklyó utca. Rosszul hangzik. Nem ésszerű, hogy az ember, ha módja van rá, elkerüli az ilyen helyeket? Próbálta elképzelni magát hivatalnokként, kemény gallérban, nyakkendővel, hogy mindennap megjelenik a munkahelyén, a Fetter Lane-en, nyakán vasbilincs, hosszú lánc, az köti az íróasztalához. Nap mint nap körmöl, csak körmöl, tollal szánt papírt, gerince eldeformálódik, szeme csipás lesz, látása romlik. Ott hal meg, abban a gürcölésben, és csak akkor veszik észre, amikor valakinek feltűnik, hogy a tolla egy hete nem mozog. Megérintik, teste rögtön porrá lesz, így megspórolják a temetés költségeit.

A szobalány lépett be, tálcán hozta a reggelit, elhúzta a függönyt, lehajolt, hogy tüzet gyújtson, aztán eltűnt. Eső szemerkélt, odalent tejeskordé nyikorgott, a téren túli utcákról emberi zsvaj, gépjárművek tompa motorzaja és omnibuszok hangja hatolt be a szobába. Egy galamb repült el az ablak előtt. Paulnak eszébe jutott az első alkalom, amikor ebben a szobában lakott – Rosalind hozta haza, amikor lábadozott. Napokig feküdt és nézte az ablak előtt elrepülő galambokat. Jelentést próbált adni annak, amit látott. Egy madár, a háborúnak vége lesz. Két madár, soha nem ér véget. Három, Rosalind szereti. Négy, nem szereti.

Fegyelmezte a gondolatait. Az egy másik élet volt. Aztán Val elvitte Párizsba, és Párizs... Párizs mindent megváltoztatott. Mint ha meghasonlott volna a világ; és egyik éjjel, amikor már nagyon meghasonlott magával, úgy érezte, újraalkothatja magát, más ember lehet, valahogy saját képére önmaga lehet. Ám ez ambiciózusabb dolog volt, mint képzelte; tele előfeltételekkel, ha... akkor

csavarokkal, kitérőkkel, zsákutcákkal, elterelő műveletekkel, visszakanyarodásokkal és eltévedésekkel. A következő cigarettáért nyúlt. Egyiptomi istenségek márka, a legújabb különcsége. A csomagoláson a kép egy trónon ülő hölgyet ábrázolt, talán egy istennőt, lábánál gyerekekkel.

Honnan a pokolból kéne tudni egy adott időpillanatban, hogy valami eredeti gondolat, irreleváns vagy csapda? Melyik a tévút és melyik a helyes út? Ehhez persze azt kell feltételezni, hogy van helyes út, és az, ahová az ember el akar jutni – már ha olyan szerencsés, hogy határozott célja van – olyan hely, ahova egyenesen, a helyes irányba indulva el lehet jutni, ha megy, egyszer csak megérkezik. Azon kezdett gondolkodni, nincsenek-e olyan úti célok, amikhez csak oldalról, kerülővel lehet elérni, ami csak periférikus látással látható, lopva, csellel, míg látszólag másfelé néz az ember.

Bolond vagy, csattant apja szava. Elvesztegeted az életedet.

Boston gondolata – nem hívná otthonának a várost – a Fetter Lane-i munkát kevésbé visszataszítónak láttatta. Ha iránynak számít az, hogy nem hajlandó egy bizonyos irányba menni, gondolta, akkor ez legyen az én irányom az életben.

Megfürdött, megborotválkozott, gondosan megnézte magát. Lehet ez az ember hivatalnok? Haja túl hosszú, nem tapad a fejéhez. Elmehet a borbélyhoz lenyíratni, de megtorpant a saját tekintetétől. Fürkésző, óvatos tekintet, nagyon figyel. Az ugrani készülő állat tekintete.

– Nyughass, állat! – mondta. – Minden rendben lesz. Te akarsz meleget, te akarsz élelmet, ugye?

A Fetter Lane nevéhez méltóan olyan keskeny volt, mint egy bilincs. A Bonnerby, Pinchon & Pritchett cég az utca közepén, egy magas épületben volt. Paul kinyitotta a fényes, fekete ajtót, odament az íróasztalnál ülő hivatalnokhoz, Mr. Horace Pritchettet kereste, megmondta a nevét, és leült várakozni.

Rácsokat és béklyót nem lehetett látni, de Paul ez nem akadályozta abban, hogy elképzelje, vannak, csak nem láthatók, a hátsó szobákban.

Fiatalemberek vonultak ki-be, fel-le a fényesre suvickolt lépcsőn, kezükben iratok, dobozok, dossziék. Mire gondolhatnak ilyen összeszorított ajakkal, ilyen fontoskodón, ilyen sietősen, ilyen határozottan? Tartozik, követel, veszteség, nyereség, leltár, dokumentáció, minősítés, akkreditív, tanúsítvány, meghatalmazás? Kezdték olyannak tűnni, mint egy csapat automatizált pingvin, és Paulnak erőt kellett venni magán, hogy ne feledje, olyan emberek, mint ő. Lehetnek közöttük olyanok, akiknek nagy életcélja nem az, hogy biztosítási hivatalnok legyen; a Fetter Lane-en kívül lehet, hogy költők, művészek, filozófusok, misztikusok, talán más, furcsább elképzeléseik vannak az ápolat külsejük mutatta tényadatoknál. Alaposabban megnézte őket, ahogy elhaladtak előtte, de ha voltak is vad gondolataik, azokból a külvilág számára semmi sem látszott.

Eltelt némi idő, míg lejött valaki, hogy felkísérje a lépcsőn, végig a folyosón, ahol a cégtulajdonosok frakkos, aranyozott keretű képei lógtak. Egyik magasztosabb és komorabb, mint a másik. A pingvinfalkavezérek.

– Paul! Micsoda meglepetés! – szólt a testes, rózsaszínes bőrű Horace bácsi terjedelmes íróasztala mögül. – Ül le, fiam! Évek óta nem láttalak. – Papirokat rendezgetett, órájára nézett. – Hogy vagy?

– Köszönöm, nagyon jól. És ön?

– Köszönöm, jól. Tudod, nagyon elfoglalt vagyok. Mi járatban vagy, ha szabad kérdezmem?

– Természetesen szabad. Nem rabolom az idejét, bácsikám. Csak azért jöttem, hogy állást kérjek.

– Állást? Neked? Tehát jobban vagy?

– Mihez képest?

– Úgy értem, meggyógyultál?

– Hogy meggyógyultam-e? Miből?

– A... szóval a... problémádból.

– Melyik problémámból? – kérdezett vissza Paul. – Sok volt.

– Ugyan, fiatalember! Mindannyian tudjuk, hogy szörnyű dolgon mentél keresztül, és persze ezek a szörnyű dolgok nem múlnak el nyomtalanul. Nem érdemes tagadni, mindenki megérti.

– Megérti? Mit? Nagyon sajnálom, de fogalmam sincs, miről beszél.

– Mivel foglalkoztál az utóbbi időben? – kérdezte Horace türelmes, óvatos hangon.

– Párizsban éltem... biztosan tudja, Val St John Vere-rel mentem oda a náthaláz után, miután a húga meghalt. Írtam, illetve inkább azt mondanám, hogy próbáltam írni. Néhány versem megjelent a *Littérature* hasábjain, egy novellám az 1920-as *New Writers* antológiában, és írtam egy regényt, ami remekül égett, bár nem túl sokáig.

– Szóval tagadod, hogy... hogy is mondjam... idegösszeomlást szenvedtél?

– Ideg micsodát? Nem... Úgy értem, igen, tagadom. Legalábbis azt hiszem, kénytelen vagyok tagadni. Kitől hallotta ezt?

– Apád mesélt a... nehézségeidről.

– Ó, persze – simított végig Paul az állán. – Azok a bosszantó kis nehézségeim. – Val nyilván nagyon élvezné ezt, gondolta. – És mikor... jelentek meg ezek a nehézségek?

– Úgy három évvel ezelőtt, azt hiszem. Hát nem... nem is emlékszel?

– Nem. Tragikus, ugye?

Három évvel korábban írta apjának az utolsó levelet, amelyben pontosan leírta, mit tegyen a tanácsaival, és apja minden további levelét olvasatlanul megsemmisítette.

– Édes fiam, apád azt mondta, ha valaha felkeresel minket, arra biztassunk, hogy sürgősen térj vissza Amerikába, ahol a lehető legjobb kezelésben lehet részed – mondta Horace bólintva, mosolyogva, de apró szemében óvatosság vibrált.

Paul legszívesebben felugrott volna az asztalra és üvöltözött volna, de ez gyerekes lett volna. Felállt.

– Köszönöm, hogy időt szakított rám. Sokkal érdekesebb volt ez a beszélgetés, mint amilyennek remélni mertem. Jó napot!

Elhaladt a cégtulajdonosok önelégült portréi előtt, le a lépcsőn, ki az utcára. Nem tudta, nevensen, sírjon, vagy belerúgjon valami-be. Gyalogolt, cigarettára gyújtott, gyalogolt. Amikor körülnézett, a Westminster negyedben, a Strand utcában találta magát. *Megfeneklett az életed, de nincs bilincsben*, mondta egy kis hang, de Paul nem figyelt rá.

Lement a rakpartra. Az ég kivilágosodott, vizenyős napfény játszott a folyón. A víz erősen hullámzott; fürge, sötét bőre ellen-

áramlatokkal, örvényekkel kavargott; behúzódott, tágult, szétfolyt, összefonódott. Hirtelen szédülés fogta el, felemelte tekintetét, visszanezett az útra. Az épületek masszív tömege hatalmas hangyabolyoknak látszott.

Milyen érdekes, gondolta. Gyűlöltem a gondolatot is, hogy hivatalnok legyek a Fetter Lane-en, és most nagyon bosszant, hogy nem lehetek az. Nem, persze nem emiatt. Apám miatt, aki egészen idáig utánam nyúl, és elcseszi az életemet. A kurafi. Micsoda rosszindulatú hazugság! Így hiszi? És ettől jobb vagy rosszabb lesz a helyzet? Paul a folyóba köpött és elfordult. *Szerencsés menekülés*, hallotta a halk hangot, és ezúttal bólintott. Cigarettrára gyűjtött, nyugat felé indult a platánfák élesedő árnyai alatt, a Temze folyásirányával ellentétesen. Kezdte élvezni a napot.

Másnap apróhirdetéseket olvasott. Megtudta, hogy egy szoba legalább heti tíz schillingbe kerülne, Londonban bárhol. Élelemmel, cigarettával, az egyéb szükségletekkel együtt minimum havi nyolc fontot kell keresnie, de azokhoz az állásokhoz, ahol ennyit fizettek, szakképesítés kellett, az pedig neki nem volt. Nagy kereslet volt mindenféle mesteremberre, de ő a csavart sem tudta megkülönböztetni a csapszegtől. Persze hivatalnokokat is kerestek, de mindenhol elvárás volt a tapasztalat és a referenciák. Nem először gondolkodott el azon, hogy neki nincs semmiféle végzettsége. Gondolatban sorra vette legnevezetesebb eredményeit: West Point Katonai Akadémia: eltanácsolták. Harvard orvosi kar: otthagyta. A háború: túlélte, többé-kevésbé. Ez nem tette alkalmassá egyetlen meghirdetett állásra sem. Odakint madarak énekeltek, napfény áradt az asztalon. Hóna alá csapta az újságot, és elindult a parkba.

Fiatal anyák és dajkák tologattak babakocsit a tóparton. Mindenki elégedettnek tűnt, mindenki úgy nézett ki, mintha tudná, hova tartozik. Paul egy padon ült, a napon. Gyerekek játszottak: a kő volt a vár, a bokor az erdő, a bot a kard, a sáros pázsit a lovagi párbaj helyszíne, egy szerencsétlen kutya a felszerszámozott csataló. Milyen könnyen találtak mindennek értelmet! Láttam én valaha a világot ilyennek? Szomorú világ. Szomorú, régi világ, aminek valaha volt jelentése, de már nincs. De még mindig süt a nap,

és a napfény legalább még ingyen van. Felemelte az arcát, behunyta a szemét. Bárcsak örökre a napon ülhetnék, gondolta, bárcsak olyan egyszerű lenne az élet, mint a napon ülni. Miért ne lehetne így? Hiszen senkinek semmi kárt nem teszek, és kicsoda, milyen foglalkozású ember mondhatja el magáról, hogy semmi kárt nem tesz, senkinek sem árt? Ha az ember napfénnel élélne, az élet nagyon egyszerű lenne, bár Angliában talán annyira nem.

– ...a tetőn folyt be a víz... nem találtam... megharapta az intézőt a... a baba meghalt... soha többé nem hallottunk felőle... a húga ellopta a cipőmet... nem semmirevaló... az se érdekel, ha... próbálkozott, csak próbálkozott, aztán... elvesztette azt az átkozott kulcsot, ugye?

Nyers, keserű hangok kavaroztak a Waterloo utcai teázóban. Paul félpennys süteményt és egy csésze teát kér, odébb tolja a teli hamutartót, a viaszosvászon két kikopott foltjára könyököl. A sütemény és a tea csattanással, loccsanással érkezett; az előbbi szikadt volt, az utóbbi égette a nyelvét.

Az elmúlt héten megtanulta, hogy az „Állásajánlatok” rovatban olyan állások szerepelnek, amik már nem ajánlatok, és talán sosem voltak azok. Sodró emberáradatba vegyült, több száz cég várószobájában megfordult, aztán újra az utcán találta magát. Voltak, akinek az arca már olyan ismerős lett, mintha régi barátok lettek volna. Megette a süteményt, cigarettára gyújtott. A szomszéd asztalnál egy férfi, aki az asztaltársaival beszélt, hirtelen elhallgatott, Paulra nézett és köhintett. Paul megkínálta cigarettáival.

A férfi az orrához emelte a csomagot, megszagolta.

– Ó! Török cigaretta. Évek óta nem szívtam ilyent. Nem, köszönöm, még nem gyűjtanék rá. Későbbre tartogatom, ha nem bánja.

Három másik arc hajolt közelebb, három kéz nyúlt oda finom, céltudatos mohósággal, és amikor Paul visszavette a dobozt, az üres volt.

Kilépett a zuhogó esőbe, a metsző szél majdnem lefújta a kalapot a fejről. A folyó mentén, forgalmas utcákon vándorzogott, fejfedőjét zsebre gyűrte, és elindult a hídon.

– ...feltámadás... esti mese... sose szeress bele ügyfélbe... a pletyka sokkal veszedelmesebb... adj neki szerelmet, vagy pénzt...

hogyan beszélsz?!... a legrégebbi családok egyike... dér és csont... a nővére megtalálta... majom a köszörűkövön... egyáltalán nem illik oda... nem a szó, csak a definíció...

Paul a lépcsőn ült, kezében egy pohár pezsgő. Val premierén telt-ház volt. A *Nino, az Arany Pederaszt* előadására minden jegy el-kelt, bár a közönség felét Val barátai tették ki, a másik fele pedig nyilvánvalóan nem tudta, mit fog látni. Val szerint a pederasztát valami kis macskafélének gondolták. Az eseményt dühös tiltako-zások és verekedés tarkította, a kisebb zendülés az utcára terjedt. Val annyira el volt ragadtatva, hogy Paul azon gondolkodott, elő-jöjjön-e a zsöllye mélyéről, ahol meghúzta magát.

Némi tolongás volt az ajtónál, amikor megérkezett Maggie Damory a filmproducer Albert Laskival, aki Val nagy megrökö-nyődésére kezet csókolt neki, és a darabot „zsehnihálihsh muhn-kának” titulálta, és nem volt hajlandó elengedni a kezét, amíg Val bele nem egyezett, hogy a darabból filmadaptációt készítsenek, és meg nem ígérte, hogy ő írja a forgatókönyvet. Paul észrevette, hogy Maggie a férjébe karol. A férj, Jarlath Quinn, festő és ok-kultista volt. Híres köpönyegében és széles karimájú Borsalino-kalapjában jelent meg. Válogatás nélküli szexualitása legenda volt Párizsban, ahol Aleister Crowley cimborájaként ismerték. Valaki azt mondta, hogy Aleister Crowley fekete mágus, bármit is jelentsen ez.

– Magányosnak tűnsz – mondta Sara Paragon, azzal leült mel-lé a lépcsőre.

– Ebben a tömegben? Esélytelen. Sara, remek voltál ma este. Gyönyörűen játszol.

– Gondolod? Desmond nem engedett minket próbálni. Úgy fo-galmazott, azt akarja, hogy ragadjuk meg a pillanat ihletét, de én rettegtem, hogy nem lesz a pillanatnak semmiféle ihlete, vagy nem tudom megragadni. Van fogalmad erről?

– Ami azt illeti, igen. És mi történt? Erre az eshetőségre a biz-tonság okáért készültél valamivel?

– Igen, kitaláltam néhány ütemet, hogy ha ledermednék, mégis tudjak mihez fogni. Különben nem mertem volna beülni a helyemre.

De nem volt rá szükség. Kézbe vettem a vonót, a húrokra illesztetem az ujjamat, és... Nem tudom, hogy írjam le. Úgy éreztem, mintha a zene valahonnan máshonnan jönne; már létezett, és én csak annyit tehettem, hogy hagytam, hogy kiáradjon a kezem alól. Magam sem értem. Talán szükségem lenne még egy kis pezsgőre – mondta, azzal elvett egy poharat az elhaladó pincér tálcájáról, és eltáncolt.

Hajnali háromkor megjelentek az első reggeli lapok. A szalokban gyűltek össze a kritikákat olvasni.

– „Valentine St John Vere, Hetheringham vikomtja” – olvasta Maggie – „A hadi érdemkereszt, a tisztii kereszt, a kiváló szolgálat érdemkereszt, a Viktória-nagykereszt kitüntetettje a kenyéradó kéz ellen fordult, csontjába harapott. A nyugati civilizáció hanyatlása előrehaladottabb, mint gondoltuk.”

– Ó! Fogalmuk sincs! – szólalt meg Val. – Inkább velejétől romlott.

– Olyan romlott, züllött, gyalázkodó, istenkáromló, gusztustalan darabbal szennyezte be a londoni színpadot...

– Fröcsögsz.

– Elkerülhetetlen. „... nem csak erkölcsünk, hanem a nyelv ellen is támadást intézett...”

– Hogyan lehet az erkölcs ellen támadást intézni anélkül, hogy ne támadnánk a nyelvet? Én mondom, a kettő elválaszthatatlan.

– Várj egy kicsit – szól Paul. – Nem mindenki dühös rád. Ezt hallgasd meg: „Avantgardabb az avantdardnál. Valentine St John Vere szürrealista misztériumdrámája tegnap éjjel nem értő közönség előtt ment le a New Alexandra Theatre színpadán. Kevesen ismerhették fel a forrást, Apuleius *Aranyszamár* című művét, ami nagyszerű erkölcsi tanítás félresikerült varázslásról és a rossz varázslat alóli megváltás kereséséről. A névadó hősnek számos kapun kell áthaladnia, amiken a közönség csak nehezen tudja követni. Sajnálatos, bár egyáltalán nem meglepő módon a többség már az első után követhetetlennek tartotta az eseményeket, és kevesen maradtak megnézni a színdarab hatásos, valóban moralisztikus végkifejletét. Dicsérni szeretném St John Vere-t, aki tudomásom szerint az utóbbi időben Párizsban élt. Olyan darabot írt, amely kétségtelenül korunk egyik legféltreértettebb alkotása. Gyakran

hallani, hogy London tizenkét évvel Párizs mögött jár a kultúra és művészet vonatkozásában. Ha ez így van, a *Nino, az Arany Pederaszt*nak még sok évet kell várnia, míg megkapja a megérdemelt elismerést.”

– Milyen figyelemre méltóan figyelmes alak – szólt Val hátra, mert éppen a telefonhoz szólították.

– A kritikák – mondta, amikor visszaért – már csak pusztá érdekességnek számítanak. Megkaptuk a kegyelemdőfést. A színház volt. Levették a darabot a műsorról. Megmondták nekik, hogy ha még egy előadást engedélyeznek, akkor vádat emelnek ellenük és ellenem is. És ellened is, Maggie, és Fanshawe és mások ellen is. Szeretnék esélyt, hogy megvédjem a darabot, de nem várhatjuk el tőlük, hogy miattunk kockáztassanak. Azzal bezárhatnak a színházat.

– Az ember igyekezzen megőrizni a higgadtságát, és ragaszkodjon az elveihez, ha lehet – szólt Laski. – Azonnal elkezdjük a filmet. Már holnap.

Val újabb lemezt tett a gramofonra, felhangosította a zenét, és intett Laskinak, hogy próbáljon charlestont járni. Maggie a hosszú kanapéra ült Paul és Madagascár mellé, lerúgta a cipőjét, felhúzta a lábát.

– Micsoda pompás macskaállat! – jegyezte meg.

– A neve Madagascár. Mad, bemutatom Maggie Damoryt.

Madagascár egyenesen Maggie szemébe nézett, aztán pislogott.

– Pislogj vissza neki – szólt Paul. – Ezzel azt jelzed, hogy barátságos vagy.

Maggie zöld szemével pislogott, ugyanígy tett Madagascár. Egy idő után megengedte, hogy finoman megsimogassa a füle mögött.

– Val barátja vagy, ugye? Hallom, Párizsban élsz. Mi szél hozott vissza a kietlen, elmaradott Londonba? Vagy csak futó kaland a város?

– Val premierjére jöttem, de munkát is keresek.

– Milyen munkát?

– Bármit. Nem sok mindenhez értek.

– Hát, apám történetesen úgy döntött, megírja az emlékiratait. Oxfordshire-i házukban, Farundellben lakik. Vak. Nincs túl jól, és szüksége van valakire, aki segít neki. Megkérdezte, ismerek-e

valakit, és azt mondtam nem, de most... itt vagy te. Írni-olvasni tudsz, ugye? Más nem is kell. Ó, tudsz géppel írni?

– Igen...

– Nagyszerű. Mit szólsz hozzá?

– Rendkívül nagylelkű ajánlatnak tartom... de Maggie, apád nem ismer engem. Mi van akkor, ha nem kedvel? És itt van Madagascar.

– Ne aggódj. Kedvelni fog. Tudod, nem olyan vidékies ember... mindenki kedvelni fog téged és Madagascart is, ha egy ideig kibírjátok a vidéki macskákat. Vagy talán azt hiszed, unalmas lenne? Párizshoz képest persze, bár nem olyan rossz, mint az ember gondolná... mindig rengeteg érdekes ember látogat Farundellbe. Kérlek, mondd, hogy elvállalod.

– Hát, én...

– Tudnál kezdeni rögtön? Apámnak szörnyen sürgössé vált a dolog most, hogy a fejébe vette ezt a tervet. Csak vonatra kell szállnod... A legközelebbi város Exley. Val el tudja magyarázni.

– Hát...

– Csodálatos! Telefonálok apámnak. Nagyon fog örülni.

Paul csodálta, milyen jól bánt vele a lány. Akar egy öregember titkára lenni? Számít, hogy tetszik-e neki a feladat, vagy nem? Az a lényeg, hogy munka, és mintha Madagascar is jóváhagyta volna.

– Rendben. Próbáljuk meg.

Jazz zenekar érkezett, Arlen barátai. Maggie kiállt énekelni. A sarokban kóktélvirtuóz kezdte gyakorolni halálos művészetét; nőtt a zajszint, a füst, a beszélgetések összefüggéstelenebbek lettek. Sétálnia kellett egy kicsit. Megtalálta a kalapját, a kabátját, megfordult, hogy távozzon, de Sara lépett mellé.

– Elmész? Van kedved esetleg a folyóparton sétálni? Az a helyzet, hogy hazamennék... arra lakom...

– Menjünk – felelte Paul. Felsegítette Sara kabátját, felajánlotta, hogy viszi a hegedűt, de a lány azt mondta, anélkül úgy érzi, nincs kiegyensúlyozva.

Sűrűsödő ködben sétáltak a St James's Parkban. Hatalmas szénakazalként sötétlettek a fűzfák, bagoly huhogott. Sara csókra emelte fejét. A bagoly megint huhogott, és Paul azt súgta: – Ki... ki vagy te, Miss Sara Paragon?

Sara nevetett, megfogta a férfi kezét, és maga után húzta. Elhaladtak a Parlament épületének tömege előtt, inkább érezték, mintsem látták, hogy ott van, felmentek a Westminster hídra, megálltak egy lámpa alatt. A Big Ben mély kongása lassú hullámokban terjedt. Sara elővette a hegedűt, megfeszítette a húrt.

– Nem szereti ezt a nedvességet, de egy-két percig talán...

Ellenőrizte a hangolást, mély lélegzetet vett, és játszani kezdett.

Zene csendült, kavargott a ködben, Paul testében rezonált, terjedt, mint valami emlék, mint valami álom. Próbált védekezni, de késő volt, könnyek égették a szemét. Megfordult, kezébe temette az arcát. A zene beléhatolt, belevágott, hasogatta. Szavakat keresett, de nem talált megfelelő; szerelem volt, és veszteség, szépség és szomorúság, és valami névtelen, tűnő fényesség az egészben, amire vágyott, amit keresett, amit oly régóta akart elérni... Nem számít, tarts ki, nem számít, tarts ki. Mire a zene egy hosszú, remegő hanggal véget ért, képes volt mosolyogva nézni a lányra.

Sara eltette a hegedűt, és megcsókolta Pault, egyszer, erősen.

– Köszönöm, hogy itt vagy... hogy meghallgattad.

Csendben, halk léptekkel haladtak. Paul jó éjszakát csókot adott az ajtóban, aztán visszament a hídra. A ködbe bámult, figyelt, hátha meghallja a zene, az érzés visszhangjait. Sűrű volt az éjszaka körülötte. Vajon ott van, ahol gondolja? Egy rémisztő pillanatra eltűnt a híd és a város, és ott volt Flandria sarában. Nem! Toppantott. Ez igazi, szilárd, nem álom, ami kisiklik, elillan, ami felett nincs uralma.

– Ez igazi – mondta ki hangosan. – Ébren vagyok.

Erőt vett magán, nagy önfegyelemmel maga elé idézte az előtte álló utat: a híd másik vége, a rakpart, balról a Parlament, jobbra a Whitehall, a St James's Park, a Birdcage Walk, a palota, a királyi istállók. Elindult az elképzelt úton, és biztonságban Val lakásába ért.